

RAI TIMPURIU

Aseară, petrecând câteva ore cu o prietenă într-un parc apropiat, i-am găsit pe ai mei la povești cu Simo și Pavel, ajunși de curând de la Mediaș ca să-și viziteze băiatul. Punându-mă la masă lângă ei, mi-a sărit în ochi portocaliul intens al bluzei pe care o purta Simona, mătușa mea, asortată cu dungi și mici floricele albastre. Întotdeauna gândesc la fel când analizez un obiect de îmbrăcăminte în două culori, îmi amintesc ora de desen dintr-a șaptea, dacă era pe-atunci, când am învățat perechile de culori contrastante: roșu și verde, albastru și portocaliu, galben și violet. Fără să-mi propun, am dat undă verde asortării de nuanțe de pe bluza mătușă-mii, înghițind între timp o bucată de franzelă. Le-am povestit, răspunzând calmă la chestionări și fără prea multe detalii, despre seara pe care am avut-o, întrebându-i și pe ei ce mai fac, cât rămân în Brașov etc. Cum era de așteptat, s-a ajuns la veșnicul subiect al măritişului, pe seama căruia tatălui meu îi face o deosebită plăcere să facă glume, iar ținta cea mai plauzibilă, de altfel și singura din apropiere, am fost eu. În ultimul timp, am devenit o feministă înverșunată, din motive nedemne de menționat aici, și le-am zis pe șleau alor mei că eu nu cred că mă mărit, că vreau să-mi construiesc o carieră și să mă fac singură fericită etc. Tata mă lua în râs, mama se mulțumea cu „Dă-i pace, tata, vede ea mai încolo...”, iar la comentariile mele răspundea calmă: „Da, da...”, știe ea mai bine, așa că nu m-am lăsat cu una cu două, susținând și atunci, la masă, aceeași premisă. Apoi mama, schimbând tabăra, îl îndemna pe tata să lase glumele, luptând acum de partea mea, însă el continua să mă tachineze: „Vezi, de-ți iei unu' de la penticostali, cel puțin zece cochii-i faci!...”, alături de Pavel, unchiu-meu, pe care-l iert întotdeauna, pentru că întotdeauna am râs cu el.

Ce mi-a plăcut mereu la familia noastră, fiind deseori doar un simplu spectator la discuțiile din jurul cojilor de semințe și covrigeilor, a fost limbajul în care se purtau toate conversațiile, graiul „de pe Târnavă”, din zona Mediașului, Blajului și Sighișoarei, cu adevărat un grai dulce și care a ajuns să fie, ca să zic așa, drag inimii mele. Astfel că, să-l aud pe tata vorbind de „cochii” și nu „copii”, mă făcea să râd, înecând orice sentiment contrariat sau chef de dispută. M-a pasionat constant și felul în care se sărea de la un subiect la altul; toată lumea știa tot despre toată lumea, iar dacă nu, câteva nume și descrieri de haine grăbeau împospătarea memoriei. Cum noi suntem de mult mutați din Mediaș,

ai mei întreabă mereu ce mai fac vechile lor cunoștințe, aflând actualitățile necesare de la surorile tatei și îngânând mereu un „Ie, ie...”. M-am învățat acum să întreb, chiar și în toiul conversației, despre cine vorbesc, dorind să fiu la curent cu toate aceste nestemate ale trecutului.

La fel a derivat și discuția noastră de atunci, întocmai ca o săritură la șotron, dintr-un mic careu într-altul, de la măritişul meu la un anume Oprean, profesor de pian. Tata, fiindu-i chiar el fost elev, a început să povestească de casa acestuia, pe care și-o amintea pe jumătate dărmată, cu pianul pe post de unic artefact ce rămânea în picioare. Întrebuse chiar dacă mai avea ușă la casă, imaginându-și că aceasta mucegăise de tot. Mai târziu, am întrebat de Oprean mai în detaliu, aflând că preda și canto și că multe din cunoștințele tatei studiaseră cu el. Apoi, ne-am mutat în sufragerie; am ghicit în sinea mea că următoarea discuție avea să fie despre Ticu, bunicul meu și tatăl Simonei și al tatei. Mai multe despre Ticu și Mica, o protagonistă peste poate de importantă aici, voi aminti puțin mai târziu, însă celor spuse până acum trebuie adăugat că Ticu avea un început de Alzheimer. Mătușile mele, Dana și Simona, care locuiesc încă în Mediaș, făceau cu rândul pentru a avea grijă de el, pentru că nu se mai putea descurca singur. N-am fost niciodată apropiată de Ticu, deși mi-am petrecut la el acasă mai tot timpul pe care l-am avut în Mediaș. Nici amintiri prea multe cu el nu am, albumele cu fotografii îmi vin aici în ajutor: un bărbat burtoș de înălțime medie, cu părul alb și chelia lucioasă, într-o cămașă cu mânecă scurtă (galben-spălăcit) în carouri, sau un pulover vișiniu peste care avea mereu o vestă verde tricotată, din lână, cu pantaloni gri de stofă, și replicile lui: „Ie, ie, ie...” sau: „Steii să mă duc s-aduc din grădină...”. Tata și Dana seamănă tare cu el, au același nas, același format corporal. Simona seamănă cu Mica, mama ei și bunică-mea, draga de ea!

În fine, Simona a început să ne povestească că îi făcuse o vizită lui Ticu înainte cu o zi de a ajunge în Brașov, pentru a-l pune să facă o baie. Și zicea că, văzându-se curat și aranjat de fiica sa, Ticu se ridicase și, uitându-se în oglindă, exclamase mândru: „Vai! Dar ce frumos sunt!”. Printre hohote de râs, mi-am zis că această replică nu avusese deloc spirit ardelenesc, ci inspira mai degrabă un soi de narcisism bucureștean. Alături de Pavel, tata formulase deja o concluzie poveștii, pe seama căreia să râdă mai departe: „Așa-i, Ticule, ești numa' bun de-nsurat!”. Deși devenise

pentru noi o pricină de amuzament, boala îi încuraja lui Ticu comportamentul bipolar, aducându-i la suprafață și o parte mai agresivă. Cu partea asta, el le acuza vehement pe Dana și Simona că îi furau pensia, deși el singur și-o ascundea, urmând ca apoi să uite unde. Când se aducea vorba despre neplăcerile pe care cele două mătuși ale mele le îndurau ca să aibă grijă de tatăl lor, mama încheia întotdeauna la fel: „Ioi, iubi, să nu pățăști și tu ca Ticu, că îi vai ș-amar...”. Pe lângă toate acestea, Ticu le uita deseori pe cele două femei-înger care-i fuseseră soții. Are un portret pictat cu el și Mica, prima sa soție, în ziua nunții, în dormitorul său; de fiecare dată când trecem pe la Ticu, acum unicul proprietar al unei case mari și goale, și zăresc tabloul, îmi zic că Simona e leită Mica. Pe Mica am pierdut-o acum unsprezece ani, neașteptat, și n-am crezut niciunul din noi că vom putea să trăim cu asta. Ticu (realizez acum că încă nu știu exact motivele) s-a recăsătorit cu femeia căreia am ajuns toți să-i spunem tanti Emilia, o ființă atât de caldă în suflet și care ne făcea întotdeauna covrigei de casă, de cum afla că aveam să trecem pe la ei. Tanti Emilia era și ea văduvă și își avea propria casă mai sus cu o stradă de Ticu, mergând câteodată să mai deretice și pe acolo. Odată am fost și eu s-o vizitez în casa ei și am cunoscut-o pe una din nepoatele sale, însă detalii nu-mi amintesc. A murit și ea de curând, pe un pat de spital, și din nou am fost luați prin surprindere și dezamăgiți de lipsa și a acestui suflet bun din lumea noastră. Câteodată, când Ticu stă liniștit pe fotoliul său, uitându-se la televizor, robinetul amintirilor se desfundă dintr-odată: „Tu, Simona, io am fost căsătorit, așa-i?”, „Da, Ticule, n-o mai știi pe tanti Emilia?”, „Ie, ie, ie... O fi sus, la ea la casă, acolo... O zis când vine?”. Simona îi amintește cu blândețe că tanti Emilia nu mai e, Ticu pare că se redresează: „Da' înainte de Emilia, n-am mai avut o femeie?...”, „Da, Ticule, o fost Mica, Firuța...”, așa cum Ticu îi spunea Micăi (Zamfira). „Aaa...”, îngână cu o voce tremurândă Ticu și îl podidesc lacrimile, în timp ce își scoate o batistă cu flori din buzunarul cămășii. Ticu a iubit-o mult pe Mica, deși povestea lor de dragoste a întâmpinat numeroase obsta-



cole. Pe Mica n-o voi putea niciodată descrie îndeajuns de bine, în veșnicul ei capot violet cu flori, cu părul ondulat stăvilat de cordeluța neagră de sârmă și zâmbind. Toți nepoții, cu mic cu mare, am fost peste poate de îndrăgostiți de ea. Ne-a îngrijit pe toți, de la copiii Danei, cei mai mari din rândul verilor, până la ultimii născuți, frații mei mai mici. Pe strada casei Micăi i-am dat fiecare de cap misterului de a merge pe bicicletă, ne-am jucat fotbal, ne-am deprins cu zgârieturile și ne-am înroșit obraji de zeama pepenilor. Și ne era totuna, loviți sau neloviți, pentru c-o

știam pe Mica în stare să ne-aline orice durere. Am iubit-o nespuse de mult; lipsa ei încă-mi pare ireală, deși nu mai doare în același fel. Ai mei au avut un timp, cât am fost noi mici, în care se plimbau peste tot cu o cameră video, filmând orice găngurit de-al nostru și toate reuniunile de familie. Într-unul din filmulețele acelea, în toată învălmășeala ce era în și în jurul casei Micăi și a lui Ticu (noi afară pe stradă, o parte din cei mari în curte la taclale, ceilalți în bucătărie curățând cartofi, castraveți etc.), tata întreține atmosfera, comentând cele înregistrate pe ecran, iar Mica se întâmplă să intre chiar atunci în casă, gesticulând vioasă. Știind că nu-i place să fie filmată, tata îndreaptă obiectivul camerei dinadins spre ea, iar Mica protestează iritată: „Mai dă-mi pace, mă!”. Câteodată, în discuțiile despre de toate, se mai ivește câte o ocazie pentru folosirea acestei fraze; cel mai recent, am auzit-o pe mama folosind-o, râzând: „Și zic io, mai dă-mi pace, mă!... cum zicea Mica...”.

Ceasul înainta repejor în noapte, însă ai mei nu se opreau din depănat amintiri. A urmat să vorbim despre Mama Ană, sora Micăi. Fiind cea mai mare dintre frați, s-a căsătorit prima și s-a mutat din satul Tău în Tiur, județul Alba, ajungând să fie proprietara a două case despărțite de o curte lungă; într-una se afla *conia*, adică bucătăria de vară, iar cealaltă era *casa din față*, unde erau dormitoare și baia. Tata își petrecea fiecare vară alături de Mama Ană și soțul ei, Ghiurca. Mama Ană a arătat mereu la fel: mică de statură, cu o fustă (poale) neagră și o cămașă tot în culori închise, cu șorț și un batic legat sub bărbie. Toate femeile de pe strada ei erau îmbrăcate ca ea, ca la țară. Ghiurco baci („unchi” în maghiară) a murit înainte să-l pot cunoaște, îmbolnăvindându-se din cauza muncii câmpului. Din povești, am auzit că era un om peste poate de muncitor, însă îi plăceau banii. Fiindcă n-a putut avea copii, l-a iubit pe tata ca pe propriul fiu; tata mi-a povestit că, odată, Ghiurca l-a tras de braț și i-a șoptit ademenitor: „Mă, Beni... Nu vrei tu să te muți în Tiur? Să-ți las ție tot ce-i aici...”.

Am fost și noi de multe ori s-o vizităm pe Mama Ană. Avea un câine șoricar, cu o blană cărămizie strălucitoare. Mama se prefăcea indiferentă la faptul că voiosul de Tibi era plin de purici, însă sănătatea și energia lui ne făceau să nu putem rezista tentației de a ne juca cu el. Mama Ană ne gătea mereu supă de pui, sarmale și *reteșe* presărate cu zahăr pudră. Mi-am amintit, stând pe canapea, de pernele extrem de mari și pufoase așezate savant pe paturile din casa din Tiur. Și zâmbeam tâmp, gândindu-mă și la distracția cea mai mare de care am avut parte în curtea aceea: când nu ne privea nimeni, împreună cu frații mei, împrăștiam găinile prin curte, ne luam câte o mătură și alergam după ele până le prindeam pe toate într-un colț împrăjmuit de gard, luând apoi tot jocul de la capăt. Nu ne puteam abține din răs iar bietezele găini cotcodăceau speriate, așa că Mama Ană ieșea cu propria ei mătură din conie și alerga după noi, strigând: „Steți în loc, mă! Le speriați de nu mai

uoă! Îl chem pe *ticu-to!*”. Râdeam până când eram nevoiți să punem măturile înapoi în colț, căci Mama Ană nu glumea când zicea că-l aduce pe tata. Pe deasupra curții, se întindea o viță de vie care ne ținea umbră și din strugurii căreia nu-mi amintesc să fi mâncat vreodată la vremea lor. De poftă, îmi rupeam boboțe care mai de care mai verzi, și le înghițeam fără să le mestec. Mi se părea mie că oamenii mari pot mânca și struguri cruzi. O altă activitate, pe care părinții ne-au creat-o în cele câteva ore în care eram în Tiur, a fost să privim vacile cum vin de la păscut. Se întâmpla să fim la masă sau prin grădină când auzeam sunetul tălângilor de pe stradă. Alergam într-un suflet să ieșim la poartă și să ne uităm cum trec vacile sătenilor; fiecare vacă își știa propriul drum spre casă, oprindu-se în fața porții stăpânului ei. După ce trecea și ultima, știam că trebuie să ne întoarcem și noi acasă.

În seara aceea, am vorbit cu Simo și Pavel despre admirația – inedită? – pe care Mama Ană a avut-o față de Ghiurca. De ceva timp, tata își făcuse un obicei din a o suna de la volan pe Mama Ană, în timpul curselor sale. Vorbeau ce vorbeau, iar Mama Ană ajungea veșnic la câte un oftat precum „Ioi, că nici Ghiurca, nici Fira nu mai is...”. Tata continua: „No, păi, la toți ne vine rându’...”, „Ioi, o fost Iulia cu Tudor pe-aicia... ce faini is copiii, ca Ghiurca de faini!...”. Aici am izbucnit în răs cu toții. În familia noastră, Dana a devenit bunică acum trei ani și jumătate, având în prezent patru nepoți dragălași. Când Mama Ană i-a văzut pentru prima dată, a exclamat: „Îs ca Ghiurca de faini!”, soțul ei reprezentând pentru ea etalonul frumuseții supreme. De fapt, asta era remarca ei obișnuită atunci când îi revedea pe oricare din nepoții Micăi mai înalți sau mai dezvoltati. Mama Ană a noastră a plecat și ea dintre noi, nu de mult timp. Și acum, când îmi zboară gândul la Tiur, îmi ia câteva momente să-mi aduc aminte că nu mai e nimeni care să ne aștepte acolo.

Când Simo și Pavel s-au ridicat să plece, îmi doream să mă fi născut mai repede, să fi avut mai mult timp cu Mica, să-i fi povestit și ei câte una din dramele mele adolescente, să-i fi auzit comentariile ironice, să fi răs mai mult cu Mama Ană. Să fi avut ochii, urechile și mintea de acum cât timp le-am avut aproape, să mă fi născut cu starea asta de rai timpuriu. Și dacă nu pot repara ce-i în trecut, cum să nu încerc să prind și eu câte o mică rază din universul alor mei, din lumea mică în care au crescut, din *Medieșul* lor?

Gloria Chiciudean are 17 ani; studiază vioara la Liceul Vocațional „Tudor Ciortea” din Brașov. Rai timpuriu reprezintă debutul ei absolut în proză.

